

Titov antistaljinizam nije imao nacionalni prizvuk i nije se mogao 1990-ih instrumentalizovati. Savremenom nacionalizmu potrebna su drugačija uporišta organizovanog sećanja. Jedino je u Srbiji do 2000. antifašizam bio važno službeno uporište sećanja. Levičarski antifašizam i antistaljinizam su u ostalim novim balkanskim državama vrlo brzo napušteni.

Akadska istoriografija brzo je stvorila novu službenu sliku sećanja radi jačanja političke lojalnosti novim elitama. Sve dok se beda jugoslovenskog društva uspešno prikazivala kao beda jednog preživelog socijalističkog modela, zagovornicima radikalne tranzicije nije bilo teško da povežu razvoj Titove Jugoslavije sa pojavom nacionalizma (Lohoff 1996). Pri tome se Tito poistovećuje sa Miloševićem, a čitav period između 1945. i 2000. sasvim pogrešno naziva komunističkim. Antitotalitarno mišljenje ne uviđa razliku između Tita i Miloševića. Ne treba zaboraviti da je nacionalna i spoljna politika kod Tita i Miloševića bila potpuno različita. Milošević je uveo politički pluralizam, premda je lično bio autoritaran. Tito je, pak, uvek branio jednopartijski sistem, a lično je bio relativno kolegijalan. Titov kult je bio monopolski i službeno oktroisan, Miloševićev ne. Prvi je u svom dobu bio nadnacionalni vođa i svetski priznati državnik koji je vodio neku vrstu svetske politike, drugi, pak, provincijalni nacionalistički vođa i hazardni političar poznat samo po iracionalnom prkosu prema svetu. Dakle, pogrešno je izjednačavanje projugoslovenske i nacionalističke srpske levice (Kuljić 1998). Današnje službeno srpsko konzervativno-liberalno poistovećivanje Tita i Miloševića je funkcionalno jer novo selektivno sećanje i sračunati zaborav pokušavaju da oktroišu novi nacionalno

oslobodilački Nulti čas – godinu 2000. Tito "protestantski boljševik" ili "poslednji Habzburg na Balkanu" nije bio strukturno povezan sa svojim naslednicima: nacionalnoimperijalističkim Miloševićem, šovinom Tuđmanom niti sa fundamentalistom Izetbegovićem.

4. 3. Uloga istoriografije.

U Srbiji nije osnovana nikakva Enquete komisija (kao u DDR-u) za obradu komunističke diktature, a na univerzitetima isti profesori iz socijalizma predaju savremenu istoriju. Razlika je i u tome što su bivši komunistički istoričari promenili priču, namesto radničkog samoupravljanja stupio je nacionalni interes kao istraživački prioritet. Srpska osobenost "obrade socijalizma" je u tome što je oživljeni nacionalizam neobično brzo normalizovao radikalnu konverziju s leva na desno.

Apsolutni prioritet nacionalnog interesa objašnjava glavni tok revizionizma srpske istoriografije. U meri, naime, u kojoj je revanšistički nacionalizam normalizovan i smeštan u kontinuitet istorije, preobražavao se u nacionalnoj samosvesti socijalizam u goli totalitarizam. Sve izrazitije potiskivanje sećanja na relativno stabilnu socijalnu i nacionalnu sigurnost socijalizma (u kom su i svi Srbi bili u jednoj državi) postaje pod znamenom antitotalitarizma službena verzija istorije. Uopšteno gledano, u ostvarenju složenog i protivrečnog zadatka integracije države i secesije, pravljanja rata i mira, istoriografija u Jugoslaviji je ranije kao i danas imala više afektivni nego kognitivni učinak. Uvek je imala ulogu stvaranja identiteta, ranije stabilizatorskog (antifašističko jugoslovenstvo), danas eksplozivnog (antitotalitarni nacionalizam). Zbog snažnog društvenointegrativnog učinka i oblikovanja identiteta u nacionalnom pravcu, sećanja na minule ratove su lako postajala